

meget stort Fremskridt og et Fremskridt, som Tidens Udvikling har krævet, kan der ikke disputeres om.

Det synes mig inidlertid, at der er et andet lige saa stort Krav i Tiden og Udviklingen, som det ny Forslag ikke særlig efterkommer. Jeg tænker her paa Kravet om, at Hævdelsen af den legemlige Dannelse ikke maa forsømmes ved Siden af den aandelige. Men det kommer meget lidt til Orde i Forslaget. Det blev saaledes berørt i Gaar, at Sløjd ikke var taget med i Timeplanen. Det, at Børnene fra 6—7 Aars indtil 20 Aars Alderen ere lænkede til Skolebænken og bogligt Arbejde, uden at den legemlige Dannelse samtidig fremhjælpes, og uden at de komme i et virkeligt Forhold til legemligt Arbejde, skaber sikkert en uhyre Svækkelse i hele vor læsende Ungdoms Liv. Hvad Spild der ligger deri af Tid og Penge, af legemlig og aandelig Sundhed, er vistnok vanskeligt at udmaale, og de sundeste Folkeslag ere i Nutiden stærkt inde paa en Jevnstilling, en Ligestilling mellem den legemlige og aandelige Dannelse. Jeg har nys læst, hvorledes en amerikansk Skolemand med Begejstring har været med til at løse det Problem. Han skildrer, hvorledes de første Beboere i de forenede Stater kunde grunde de højeste Skoler i deres Samfund med en Jevnstilling af det legemlige og det aandelige Arbejde, saa at de højeste Skoler i Samfundet kunde høre sig selv økonomisk ved, at de læsende unge Mennesker arbejdede saa ihærdigt og flittigt i en vis Del af Dagen, at Skolerne kunde bæres af deres Arbejdsfortjeneste. Han siger: Vi vide, hvorledes Lærere og Elever i de første Kollegier og Skoler i dette Land brugte den halve Tid til meget haardt legemligt Arbejde, og dog vare de videnskabelige Resultater fuldt ud paa Højde med, hvad vi præstere, og staa ved Siden af det fremmeststudium nu om Dage. Jeg er vis paa, at i en Højskole, der er vel udstyret, vilde Studenterne ved 4—6 Timers Arbejde om Dagen kunne producere nok til deres eget Underhold, og der er al Udsigt til, at de efter at have arbejdet i Værkstedet, i Haven, i Marken, vilde overgaa de Studenter, der betale for sig og ikke arbejde med deres Hænder. Det er aabenbart en saa sund Betragtning at forene Skolearbejde og legemligt Arbejde, at vi maatte ønske, at den havde mange Talsmænd ogsaa hos os. Den Hjælp, som denne Forening vilde være baade fysisk og moralsk for de unge Mennesker i den van-

skelige Periode, kan man ikke tale for stærkt om. Men det er der, som sagt, intet Spor af i Forslaget, og det beklager jeg, fordi jeg tror, at det er en af de ønskeligste Reformer i hele vort Skolevæsen, at jævnstille det legemlige og aandelige Arbejde i Skoletiden.

Noget andet, jeg savner, er en sundere Betragtning af den boglige Dannelses Værdi. Det er allerede fremhævet af det ærede Medlem for Verringe (Holm), og jeg skal derfor ikke opholde mig ved det. Men der er en Sandhed i det, at der fra Forslaget og dets Motiver slaar En en Luft i Møde, der stærkt fastholder den gamle Overvurdering af aandeligt Arbejde i Sammenligning med det legemlige. Det, at det i høj Grad gælder om at bane Vejen for, ja, drage Mennesker ind paa den lange Skolevej, og at det betragtes som en Lykke at komme ind der, hænger sammen med denne Overvurdering af det aandelige Arbejde, af den boglige Dannelse fremfor det legemlige Arbejde og den Dannelse, som det praktiske jævne Liv giver i Livets egen Skole.

Men det skal jeg nu ikke opholde mig ved, jeg skal straks gaa over til at sige, hvad jeg har at sige som Arbejder i Folkeskolens Tjeneste. Der beklager jeg, at det ærede Medlem for Verringe aabnede en saa heftig Kanonade mod Forslaget, at Røgen næsten skjulte de Sandheder, der var i det ærede Medlems Betragtninger. Der var nemlig saadanne Sandheder deri, som jeg ogsaa kommer til at røre ved. Jeg tror, at der er Ting, som vi ikke kunne undlade at advare imod, for at vi ikke skulle komme ind paa Vildspor. Den Bevægelse, som vi nu staa i Færd med at gøre, har man gennemlevet i Norge, og det er da ret naturligt, at vi se hen til de Erfaringer, de der have høstet. De have jo omtrent kæmpet den Kamp til Ende, som vi staa midt i. I Norge fik man i Aaret 1889 en Lov om Folkeskolen, der omdannede denne, som vi omdannede vor ved Loven af 1899, og i 1896 fik de en Lov om den højere Skole, Middelskolen, som de kalde den, og Gymnasierne, der slutter sig til Folkeskolen. Det var i 1889 Opgaven i Norge at skabe, hvad vi kalde Enhedsskolen med en jævn og nem Forbindelse mellem de forskellige Skoler. Man aabnede Døren mellem de forskellige Klasser i Folkeskolen. Man tog der straks det Standpunkt at sige: Vi have ikke noget mod Enhedsskolen, mod en Sammenbygning af Skolen, saa at der bliver Adgang saavel